

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्र.मातंत्र ३७००/(१३२/२०००)/भाग-ड/तांशि-३

मंत्रालय विस्तार भवन, गुंबई-४०००२२.

दिनांक : ६ जून, २००१.

प्रस्तावना:-

जगभरात माहिती तंत्रज्ञान या विषयांत क्रांती सुरू झाली असून सदर विषय जीवनाच्या सर्व क्षेत्रांमध्ये परिणाम करित आहे. विशेषतः आर्थिक व व्यापारी क्षेत्रांमध्ये त्याचे परिणाम जबरदस्त व जलद गतीने होत असून. आजच्या पेक्षा उद्याचा समाज या बदलांमुळे सर्वस्वी भिन्न असणार आहे. तसेच या परिणामांमुळे आजच्या प्रणाली बदलणार आहेत. या होऊ घातलेल्या बदलास योग्य अशी मानसिकता उद्याच्या नागरिकांमध्ये निर्माण होऊन त्याच्या जोडीला माहिती तंत्रज्ञान या विषयाचे ज्ञान व कौशल्य विद्यार्थ्यांमध्ये असणे अत्यंत आवश्यक आहे. सध्या महाराष्ट्र राज्यातील काही अभियांत्रिकी महाविद्यालये, तंत्रनिकेतने माहिती तंत्रज्ञान अभ्यासक्रमांतर्गत पदवी व पदविका शिक्षण देत आहेत. शहरी भागात काही विद्यार्थी भरमसाठ फी देऊन माहिती तंत्रज्ञानाच्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतात. तथापि, बहुतांश विद्यार्थी माहिती तंत्रज्ञान या विषयाबाबत अद्यापही अनभिज्ञ आहेत.

सध्या उच्च व तंत्रशिक्षण विभागांतर्गत एकूण २००० शैक्षणिक संस्था कार्यरत असून तेथे १० लक्ष विद्यार्थी व ५०,००० प्राध्यापकांची संख्या आहे. उपक्रमाच्या अंमलबजावणीचा पहिला टप्पा म्हणून राज्यातील सर्व महाविद्यालये तंत्रनिकेतने, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना "महाराष्ट्र राज्य माहिती तंत्रज्ञान प्रमाणपत्र" अभ्यासक्रम स्वतःची संस्थांमार्फत पहिल्या टप्प्यात शासकीय शैक्षणिक संस्थांमध्ये सन २०००-२००१ या शैक्षणिक वर्षापासून सुरू करण्यात आला आहे.

दुसऱ्या टप्प्यात उच्च व तंत्रशिक्षण विभागांतर्गत सर्व विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था यांना संगणक जाळ्याद्वारे जोडून विद्यापीठातील प्रचलित पारंपरिक अभ्यासक्रम व तसेच नव्याने अस्तित्वात येणारे विविध अभ्यासक्रमांचे शिक्षण माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे प्रदान करून शिक्षणाचा दर्जा उंचाविण्याच्या उद्दिष्टाने महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळ, मर्यादित नावाची कंपनी स्थापन करण्याचा शासनाचा विचार होता.

शासन निर्णय :-

१) सदर जापेरातून ये "महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळ मर्यादित" नावाची कंपनी, कंपनी कायदा, १९५६ अन्वये स्थापन करण्यास व कार्यान्वित करण्यास, प्रस्तावित मेमोरँडम ऑफ असोसिएशन आणि आर्टिकल्स ऑफ असोसिएशनला शासनाकडून मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) या महामंडळाने माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे उच्च व तंत्रशिक्षणात आमूलाग्र बदल घडवून नवीन आयाम प्राप्त करून देण्यासाठी सर्व शैक्षणिक संस्था त्यांच्या वर्गखोल्या, विद्यापीठे यांना संगणकाद्वारे जोडून “महायशनेट” नावाचे संगणकीय जाळे निर्माण करावे.

ब) या “महायशनेट” च्या माध्यमातून विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था व यातील विद्यार्थी यांना दृक्श्राव्य माध्यमांचा शिक्षण क्षेत्रात उपयोग करून घेण्यासाठी तसेच आधुनिक अभ्यासक्रमांचा अभ्यास करण्यासाठी माहिती तंत्रज्ञानाचे “हायटेक रिसोर्स सेंटर” निर्माण करावे.

क) माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे शिक्षणासाठी विविध प्रकारचे साहित्य निर्माण करणे व अशा साहित्याच्या वापरासाठी विद्यार्थी व प्राध्यापकांना उद्युक्त करावे.

ड) या अंतर्गत शैक्षणिक साहित्य, Multimedia, संगणकीय प्रणाली, संगणकीय जाळे, Internet Technology, वेबसाईट Designing, E-commerce, Computer Aided Designs (CAD) इ.बाबींना पुरस्कार प्रचार व आंतरराष्ट्रीय कंपन्यांच्या सहकार्याने निर्मिती व व्यापार करावा.

२) या महामंडळाने रु.१० कोटीचा निधी उभा करावा.

३) यापैकी रु.५ कोटी इतका निधी शेअर्सद्वारे उभा करण्यात यावा. त्यामध्ये शासनानी रु.२.३ कोटी (४६%), विद्यापीठे माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातील कार्यरत उद्योग, शैक्षणिक संस्था, अन्य व्यक्ती यांची रु.२.७कोटी (५४%) इतकी गुंतवणूक असावी.

४) महामंडळ अस्तित्वात आल्यानंतर ३ वर्षांच्या कालावधीत शासनाने गुंतविलेली रु.५कोटी इतकी रक्कम महामंडळाने परत द्यावी व शासनाने या महामंडळातील स्वतःची गुंतवणूक ही ४६% वरून २६% आणावी. या गुंतवणूकीसाठी सुरुवातीच्या रु.५कोटी वरील नफ्याचा विनियोग करावा.

५) सर्वसाधारणपणे खालीलप्रमाणे संचालक मंडळ प्रस्तावित करण्यात येत आहे.

१) पदसिद्ध व शासन नियुक्त संचालक -- ३

२) विद्यापीठाच्या कुलगुरू मधून त्यांनी निवडलेले प्रतिनिधी -- २

३) माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातील कार्यरत उद्योगाचा निवडलेला प्रतिनिधी-- १

४) शिक्षण संस्थांनी त्यांच्यामधून निवडलेला शिक्षण तज्ञ संचालक -- १

५) वरील भागधारका व्यतिरिक्त उर्वरित भागधारकामधून निवडलेला संचालक -- १

संचालक --

६) पूर्णवेळ तज्ञ संचालक (विन) यांची नियुक्ती प्रथम शासनातर्फे ३ वर्षासाठी १

राज्य अथवा केंद्र शासनाच्या महाराष्ट्र ट्रेजरी आणि अकाउंट्स, इंडियन ऑडीट अँड अकाउंट्स सर्व्हास आणि रेल्वे अकाउंट्स सर्व्हास यामधील वरिष्ठ अधिकाऱ्याची किंवा आर्थिक क्षेत्रातील योग्य खात्रगी तज्ञाची नियुक्ती करण्यात येईल. त्यानंतर संचालक मंडळ योग्य तज्ञ व्यक्तीस संचालक म्हणून पूर्णवेळ संचालक (विन) म्हणून नेमणूक करेल. ---

६) सुरुवातीला महामंडळ स्थापन करताना शासन संचालक मंडळ नियुक्त करेल. हे संचालक मंडळ ३ वर्षासाठी असेल.

७) शासनातर्फे नियुक्त करण्यात येणारे ३ संचालक हे खालीलप्रमाणे असावेत.

- राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री - पदसिद्ध
- राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण राज्यमंत्री - पदसिद्ध
- राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे सचिव / प्रधान सचिव / अपर मुख्य सचिव - पदसिद्ध
- प्रथमतः शासनाकडून नियुक्त करण्यात येणारे व नंतर संचालक मंडळाद्वारे नियुक्त केले जाणारे संचालक (वित्त) - ३ वर्षांच्या कालावधीसाठी पूर्णवेळ सदस्य

८) शासनाकडून नियुक्त करण्यात येणाऱ्या पूर्णवेळ तत्त्व संचालक (वित्त) यांची नियुक्ती ही त्रत्येक ३ वर्षांकरिता असेल.

९) संचालक मंडळाचा अध्यक्ष संचालक मंडळाने त्याच्यामधून निवडावा.

१०) संचालक मंडळाने आवश्यकतेनुसार संचालक मंडळातून पूर्ण वेळ कार्यकारी संचालकांची निवड करावी.

११) महामंडळाच्या दैनंदिन कामकाजासाठी लागणारे अधिकारी / कर्मचारी यांच्याकरिता व प्रशासकीय कामाकरिता येणारा वार्षिक अंदाजे खर्च रु.१२ लाख व्याजाच्या रकमेतून भागविण्यात यावा.

१२) शैक्षणिक संस्थांमध्ये सध्या सुरू असलेल्या महाराष्ट्र राज्य माहिती तंत्रज्ञान प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम (MS-CIT) व महाराष्ट्र राज्य प्रगत माहिती तंत्रज्ञान प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम (MSA-CIT) या प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत सन २००१-२००२ या शैक्षणिक वर्षापासून नव्याने स्थापन होणाऱ्या सर्व NAC केंद्राच्या शुल्कांमधील १०% हिस्सा कंपनीकडे जाईल.

१३) महामंडळाच्या कोणत्याही प्रकारच्या आर्थिक जबाबदारीसाठी अथवा प्रशासकीय कामासाठीची हानी शासनाकडून देण्यात येणार नाही.

१४) सदरच्या प्रस्तावित महामंडळातील भागधारकांची Liability मर्यादित राईल.

१५) सुरुवातीची ४/५ वर्षे किंवा जोपर्यंत महामंडळ पुरेसा सफा मिळवित नाही तोपर्यंत व आवश्यक असल्यास त्यानंतरही महामंडळाने स्वनिर्मितेच्या पध्ती मध्य बाजाराने विपुलतेने उपलब्ध असलेल्या दृक्श्राव्य साहित्याच्या तज्ज्ञांमार्फत तौलनिक अभ्यास करून विविध अभ्यासक्रमाकरिता किंवा विषयाकरिता योग्य साहित्याबाबत निर्विदा मागवून ते साहित्य, विद्यार्थी, महाविद्यालये व विद्यापीठांना उपलब्ध करून द्यावे व याचा अंतर्भाव महामंडळाच्या मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन व आर्टीकल ऑफ असोसिएशन मध्ये अंतर्भूत करण्यात यावा.

१६) महामंडळाने इच्छुक संस्थेस Network Access (N.A.C.) मध्ये व्हीडीओ कॉन्फरन्सिंगसह माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे शिक्षणाच्या सर्व सुविधा उपलब्ध करून द्यावात. तदर उभारणीसाठी प्रथमतः अशी इच्छुक संस्था MSCIT च्या शुल्काच्या २०% भागातून खर्च करील. तथापि, सदर २०% रक्कम कमी पडल्यास व संस्थेने कंपनीकडे

महाराष्ट्र शासन संबंधित संस्थेच्या वेतनेतर अनुदानातून सदर रक्कम वळती करून महामंडळास देईल. याचा अंतर्भाव महामंडळाच्या मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन व आर्टीकल ऑफ असोसिएशन मध्ये करण्यात यावा.

१७) वर प्रस्तावित केल्याप्रमाणे महामंडळातील संचालक मंडळाची संरचना व उद्दिष्टे भविष्यात देखील क्वयम स्वरूपाे अवस्थित राखावी व अशा प्रकारची तरतुद महामंडळाच्या मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन व आर्टीकल ऑफ असोसिएशन मध्ये अंतर्भूत करण्यात यावी.

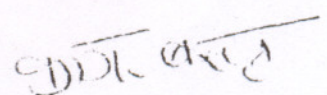
१८) या महामंडळाचे सर्व कार्यक्रम विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था व विद्यार्थी इ. सर्वांकरिता रेचिक, खल्याचे असून त्यांकरिता महामंडळाचे निश्चित फेलोसे शुरुक सर्व लाभार्थींना स्वतंत्रपणे द्यावे लागेल. याचा अंतर्भाव देखील महामंडळाच्या मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन व आर्टीकल ऑफ असोसिएशन मध्ये अंतर्भूत करण्यात यावा.

१९) सदर आदेशान्वये या महामंडळाच्या स्थापनेसाठी शासनाकडून या महामंडळास रु.५कोटी इतका निधी शासनाचे भागमंडवल म्हणुन उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर महामंडळ त्परित कार्यान्वित करण्याच्या दृष्टीने सदर महामंडळाच्या इन - कॉर्पोरेशनसाठी रु.५लाख व इतर सुरुवातीच्या अत्यावश्यक दैनंदिन खर्चासाठी व रु.१० लाख असे एकूण रु.१५लाख महामंडळासाठीचा निधी या आदेशान्वये आकस्मिकता निधीतून अग्रिम मंजूर करण्यात येत आहे.

२०) महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळाकरिता सध्या उपलब्ध करून देण्यात येत असलेला रु.१५लाख इतका निधी हा तंत्रशिक्षण संचालनालयांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या योजनांपैकी नवीन अभियांत्रिकी महाविद्यालये स्थापन करणे या योजनेसाठी राखून ठेवलेल्या रु.७८लाख नियत व्ययामधून रु.१लाख व औषधनिर्माणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रमाचा विकास करणे या योजनेसाठी राखून ठेवलेल्या रु.१०५लाख नियत व्ययामधून रु.६लाख (एकूण रु.१५लाख) इतका निधी वरील योजनांकरिता असेलल्या मागणी क्र.डब्ल्यू-३, २२०३, तंत्रशिक्षण - ००९ - संचालन व प्रशासन, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (१)(बो) संचालक तंत्रशिक्षण, सहाय्यक अनुदान संकेतांक नं.२२०३००२२४१ या अर्थशिर्षाखाली सन २००१-२००२ या आर्थिक वर्षाच्या मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात यावा. सदर आदेशान्वये हा निधी सकाप्त बिलाद्वारे काढण्यास संचालक, तंत्रशिक्षण यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

२१) सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अमौखिक संदर्भ क्र.१८८४, दि.२१.५.२००१ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(तुमुद वन्सल)

प्रधान सचिव,

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग.

०१

क्रति,

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा. उपाध्यक्ष यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.